

GRECSÓ KRISZTIÁN A NAGY DALNOK BESZÉL

LVIII. évfolyam, 20. szám, 2014. május 16.

(12 nap ébren, aztán 21 lekötözve, Horváth Balázs, Papp Levente, Szilli Tamás munkája, indexvideó, május 12.)

Mégiscsak úgy van, hogy élni a legnagyobb csoda. Még ha nem mindegy is, honnan nézve mindegy, hogyan. Hogy mi után, mit kiheverve, túlélve, miben reménykedve. A relativitás személyessége, a puhán vagy ridegen tartott ego emlékei mind átírják azt a bizonyos „mindegy, hogyan”. Mindenki másképpen és persze mást él túl, másban reménykedik, ha megjárta a szerinte poklot.

Bérczesi Róbert dalszerző-pokoljáró beszél az *Index* videóján arról, hogy a pokol legmélyebb bugyraiban a soha nem alváson és kiszáradáson túl, az én elvesztésének kerítésén is átesve nincs semmi, illetve ugyanez a máshonnan nézhető nyomor van. És hogy belenyomja a sors (a hatalom/az élet) az ember fejét abba, amiben akár szeretne, szerethetne is lenni. Ami önszántából a boldogsága is lehetne, ha nem nyomnák bele a fejét. Illetve így is az élete, de azt hiszi, azért, mert muszáj.

Beszél az utóbbi évtizedek legtitokzatosabb el-eltűnő, édesborzalmas őszinteségbajnoka egy egészen új felvételen. Mindene jár, keze, lába, vibrál, ugrál, kapkod, mintha így küldene jeleket. Ismerkedik az étellel, élvezi a jelenlét ízét, hogy él, beszél, közben meg be-bedarálja a saját szavait, lenyeli, amit az előbb mondott, megemészti újra. Olyan őszinte, hogy szégyellem magam. A régi családi felvételeket vagy az öcsémet hallgatva szoktam illet, amikor túl sok az intim valóság. A drogok és démonok elől menekülő nagy dalnok küzdelme zavarba ejtő, most érinti meg a nyilvános világ, a tiszta élet széttárja denevérszárnyait, és sokkal nagyobb, több fényt takar el, mint elsőre látszott. Kórházi élmények, kitépelt katéter, lekötözés: úgy mesél a kamerának, mintha a búfében mondaná, mintha a barátoknak mondaná. Nincs semmi elkendőzés, szégyenérzet, ettől egyszerre megható és tömény, fullasztó és felszabadító a felvétel.

Mindenkinek ugyanannyi jut az életből. Már abból, ami egyszerre jár – ez jut eszembe. Magamról mindig azt

képzem, hogy egy ki tudja, milyen hosszú számegyenesen araszolok előre, én, a nevemmel ellátott egoszakasz, és amennyit bekebelezek, annyit el is vesztek. Bérczesi láthatóan többet ismer a szenvedésből, önismeret-kutatásból és az ének szembesítéséből, mint a környezete, de ettől idegennek, magányosnak és félelmetesnek tűnik, zseninek, bolondnak, papnak, félkegyelműnek. Olyan szuggesztíven, vibrálóan beszél, hogy megelevenedik körülötte a magától szenvedő világ, és egyvégtében arra gondolok, hogy Bérczesi a világ tükre, persze nem konkrétan az, de aki akarja, meglátja magát benne, én megláttam, és ahogy a felvétel végére értem, megértettem, mit keres ez a sok gazdátlan szenvedés errefelé, mit keres itt ez a sok uralkodni vágyás.

A dalszerző egyszerre volt kicsi és nagy: mesélt utcazenész terveiről, és közben elejtett egy Beatles-hasonlatot, ugyanabban a mondatban; darált egy zseni, akiről, ha a koncertje és az interjú után kilépett a Király utcára, nagyjából egyetlen szembe jövő sem tudta, kicsoda, ami egyfelől akár lényegtelen is lehetne, ha nem éppen ettől lenne olyan főlemelő a magánrezeváltumában magát pusztító hős, aki – akár akarta, akár nem – ezzel a kíméletlenül őszinte interjúval a többséget is szembesítette azzal, hogy az egyes ember bánata, nyomora, gyűjtögetett gyűlölete és ádázan használni vágyott hatalma mind egy töről fakad. És ez már ugyanaz a nyomor, ugyanaz az árulás, ugyanaz a mélység, mint amiről a hetvenes évekbeli tudósítások beszélnek. Már az emberekben, a szívekben, a szándékokban is letört, tönkrement, elromlott minden, amivel mindez megtörténhetett. Ez a saját örületétől terhes zseni úgy érintette ebben az interjúban a mai magyar valóságot, ahogyan a megtört, magukból kiforgatott, saját züllésüktől megcsömörlött underground hősök néztek vissza a hetvenes évek végén az egészen abszurd, törvényesnek és normálisnak tartott szocialista valóságra.

Néztem az üstököspályát befutó Hiperkarma zenekar frontemberét, és éreztem, hogy szépen lassan nem kapok levegőt, nem ő tehet róla, csak most, miatta vettem észre, mert úgy bírt önmaga lenni, ahogyan mostanában nálunk illet nem lehet látni: döbbenetesen esendően, röhejesen, hősiesen és kíméletlenül, hogy hirtelen, egy pillanatra megéreztem, lassan tényleg a számig ér a szar.